

Stanovisko předkladatele k PN k tisku 752

Ad. C: Pozměňovací návrh poslance Jaroslava Klašky:

1. *V části třetí se v § 118b větě první slova „není veřejným rejstříkem“ nahrazují slovy „je veřejným rejstříkem“.*
2. *V části třetí se v § 118b se věta druhá vypouští.*
3. *V části třetí v § 118f odst. 1 nově zní:*

„(1) Údaje o skutečném majiteli se neposkytují spolu s opisem zápisu z veřejného rejstříku podle § 3 až 5 ani se neuveřejňují, s výjimkou údajů o jméně, roce a měsíci narození, zemi bydliště a státní příslušnosti skutečného majitele a o povaze a rozsahu skutečné držené účasti.“

S tímto pozměňovacím návrhem nesouhlasíme.

V celé záležitosti je třeba důsledně odlišit otázku toho, kde budou předmětné údaje uvedeny (první a druhý bod pozměňovacího návrhu), a otázku veřejnosti, respektive neveřejnosti údajů o skutečném majiteli (třetí bod pozměňovacího návrhu).

Zásadně se vymezujeme proti tomu, aby byla evidence skutečných majitelů veřejným rejstříkem. Případné prohlášení evidence skutečných majitelů za veřejný rejstřík by bylo nesrozumitelné a nevhodné. Je třeba vycházet z toho, že o veřejném rejstříku lze hovořit primárně v kontextu právnických osob. Veřejným rejstříkem se rozumí zásadně rejstřík právnických osob (srov. § 120 občanského zákoníku). Naopak skutečným majitelem ve smyslu zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML zákon), může být jen osoba fyzická. Je třeba dále akcentovat, že smysl veřejných rejstříků je především soukromoprávní. Právě u právnických osob je třeba s ohledem na právní jistotu veřejně identifikovat osoby, které za ně jednájí. Právnickou osobu, jakožto právní konstrukt, zastupují členové jejích statutárních orgánů. Ty je třeba identifikovat. Je totiž třeba znát, kdo je oprávněn za právnickou osobu jednat a zavazovat ji, a kde lze právnickou osobu kontaktovat. Na zmíněné navazuje pro veřejné rejstříky klíčový princip materiální publicity (viz § 8 rejstříkového zákona, respektive § 121 občanského zákoníku). Princip materiální publicity v zásadě umožňuje či usnadňuje různorodá soukromoprávní jednání s právnickými osobami. Ve stručnosti nastíněný smysl veřejných rejstříků pak nekoresponduje s účelem zaváděné evidence skutečných majitelů. Proto je zcela nevhodné, aby evidence fungovala na stejných principech jako veřejný rejstřík. Není pro to ani důvod. Pro soukromý styk, pro rozhodování soukromých osob v rámci právních vztahů, není informace o skutečném majiteli právnické osoby relevantní; není tedy důvod ji uvádět ve veřejném rejstříku. Skutečný majitel není oprávněn za právnickou osobu právně jednat, jeho jednání ji nezavazuje, skutečný majitel za právnickou osobu neručí.

Pokud by bylo na evidenci skutečných majitelů nahlíženo jako na veřejný rejstřík a uplatnila by se na ni veškerá ustanovení zákona o veřejných rejstřících, došlo by tím s ohledem na

smysl veřejného rejstříku k bezdůvodnému zatížení všech zapisovaných právnických osob (tj. také spolků, nadací, společenství vlastníků jednotek, veřejně prospěšných společností atd.). Je třeba si uvědomit, že povinovanou a případně sankcionovanou osobou podle rejstříkového zákona je toliko osoba zapisovaná. Tou však rejstříkový zákon nemíní osobu, která se zapisuje v rámci zápisu (např. osoba jednatele, předsedy, člena správní rady atp.) – viz § 1 odst. 2 a § 12 rejstříkového zákona. Skutečný majitel, o němž by měla právnická osoba zapisovat určité údaje, není prostřednictvím institutů rejstříkového zákona nijak postižitelný. Nelze jej sankcionovat, nelze po něm nic vyžadovat, nelze jej k ničemu nutit. Jediný, kdo může nést negativní následky, je daná právnická osoba, která však často nebude schopna přimět skutečného majitele ke spolupráci (např. s ohledem k § 12 rejstříkového zákona) či ani nebude schopna jej identifikovat. Dále, riziko sankcí rejstříkového zákona (viz jeho § 104 a 105) by způsobilo enormní nevoli (nutno podotknout, že oprávněnou). Jak bylo nastíněno výše, není důvodu, aby bylo např. neuvedení skutečného majitele důvodem k likvidaci společnosti za situace, kdy je tento údaj v rámci soukromoprávního styku irelevantní. Lze shrnout, že evidence údajů o skutečném majiteli má sloužit specifickému, veřejnoprávnímu účelu, a to zejména jako možný pomocný nástroj při kontrole klienta ze strany povinných osob podle AML zákona. Evidence se v rejstříkovém zákoně upravuje zejména s ohledem na využití některých již upravených a zažitých procesů a instrumentů, a to konkrétně inteligentních formulářů. Širší využití rejstříkového zákona, než jak je navrhováno vládním návrhem, je proti smyslu jak rejstříkového zákona, tak smyslu nové evidence skutečných majitelů.

Stran otázky veřejnosti některých údajů o skutečném majiteli lze s argumentací na nevhodnost tohoto řešení odkázat na důvodovou zprávu. Přesto však v této věci nelze nevnímat, že v současné době Evropská komise pracuje na novelizaci Směrnice 2015/849/EU o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu. Změna směrnice pak počítá s tím, že některé údaje o skutečném majiteli mají být u některých právnických osob veřejné. Pokud nastane potřeba implementovat nové požadavky ve vztahu k veřejnosti údajů v evidenci skutečných majitelů, bude tak učiněno. S ohledem na to, že tyto požadavky pak pravděpodobně vyvstanou, považujeme za vhodné vyčkat s předmětnou legislativní změnou až do okamžiku, kdy bude jasné znění změnové směrnice (prozatím lze hovořit pouze o dokumentu Rady č. 10678/16). Taktéž důrazně upozorňujeme, že případné přijetí poslaneckého návrhu v navrhované podobě by šlo zásadně nad rámec požadavků plynoucích z doposud známé podoby změnové směrnice – viz dokument Rady č. 10678/16 (v čl. 30 odst. 5 směrnice má být zrušeno písmeno c) a navazující text; veřejnost některých údajů pak má být řešena změnou směrnice 2009/101/EU). Je proto nanejvýš vhodné, aby se případná změna děla jednak s uvážením všech souvislostí, a to jak technických, tak právních a jednak s jasným povědomím o požadavcích práva Evropské unie.

Se všemi pozměňovacími návrhy, obsaženými v usnesení garančního rozpočtového výboru č. 498 ze 44. schůze konané dne 22. června 2016 (tisk 752/2) a se všemi pozměňovacími návrhy poslance Karla Fiedlera souhlasíme.

Dále navrhujeme rozpočtovému výboru k projednání a k načtení ve 3. čtení následující **vynucenou legislativně technickou změnu:**

1. V části třetí - Změna zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, úvodní věta čl. IV vč. nadpisu nové části zákona č. 304/2013 Sb. zní:

„Za část třetí zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob se vkládá nová část čtvrtá, která včetně nadpisu zní:

„ČÁST ČTVRTÁ
EVIDENCE ÚDAJŮ O SKUTEČNÝCH MAJITELÍCH““.

2. Poslední věta části třetí zní: „Dosavadní část čtvrtá se označuje jako část pátá.“.

Odůvodnění:

V Poslanecké sněmovně je jako tisk 642 projednáván návrh novely zákona, kterým se mění mimo jiné i zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (jedná se rovněž o dílčí transpozici směrnice EU 2015/849). Text tisku 752 vychází z podoby zákona č. 304/2013 Sb. po změnách podle tisku 642. Nicméně sněmovní tisk 642 je v současné době teprve před 2. čtením a je tedy velmi pravděpodobné, že bude přijat později, než zákon na základě sněmovního tisku 752. Z toho důvodu je nezbytné ve sněmovním tisku 752 provést uvedenou úpravu.

Pokud by byl ponechán návrh v původním znění, byla by část upravující evidenci skutečných majitelů vložena až za Společná, přechodná a závěrečná ustanovení. Původně se totiž předpokládalo, že sněmovní tisk 642 vyjde v Sbírce zákonů před tiskem 752 a část čtvrtá bude tedy „Řízení ve věcech evidence svěřenských fondů a zápis notářem“ a část pátá „Evidenci údajů o skutečných majitelích“. Tento nový návrh bude dále zohledněn i v tisku 642.